

DYR KING I VINDUSKARMEN

Tidsbruk: ca. 1 time for å
komme i gang - deretter
noen minutter daglig

I tusenvis av år har vi mennesker dyrket maten vår, og utviklet sorter som smaker godt og gir oss mye mat. For at vi skal få mat på bordet trenger vi både bonden, sola, vannet, plantene, meitemarken, insektene og alle de små organismene nedi jorda. Og alt starter med et frø!

Det er mest vanlig å så frø om våren, men mange planter vil vokse uansett når på året vi sår, hvis de sås inne og får nok lys. Dyrking er en gøy måte å utforske hvor maten vår kommer fra, hele veien fra jord til bord.

Huskeliste og utstyr

- Frø
- Plantejord (gjærne torvfri)
- Potter med hull i bunnen til drenering (f.eks. melkekartonger eller druebegre)
- Vanntette brett eller skåler som pottene kan stå på
- Gjødse (f.eks. Biobact)
- Vannkanne eller sprayflaske

Visste du ..?

at frø kan sove i årevis før de våkner og begynner å spire.

at noen planter sprer frøene sine ved hjelp av dyr. Frø kan feste seg til pels eller bli spist og deretter spredt gjennom dyrets avføring.

at avokadosteinen er faktisk et frø!

Gjennomføring

1 Forberedelser:

- Tenk over hva slags fasiliteter, tid og ressurser dere ønsker å sette av til å følge opp prosjektet. Start enkelt, med noe dere er komfortable med, så kan dere heller utvide dyrkeprosjektet etter hvert.
- Snakk med barna om aktiviteten og la de være med å planlegge hva dere skal dyrke.
- Samle opp melkekartonger og lignende før dere starter. Skyll, tørk og kutt av toppen på melkekartongene. Stikk noen dreneringshull i bunnen av kartongen.
- Barna kan gjerne dekorere sin egen melkekartong før dere går i gang.
- Gjennomføringen vil variere ut fra hva dere skal dyrke. Les på frøpakken når, hvor tett og dypt de frøene dere skal bruke bør sås. Her tar vi utgangspunkt i gulrøtter, men dere kan også velge f.eks basilikum, spinat, ruccola eller plukksalat, som vokser raskt og er enkelt å dyrke i vinduskarmen.
- Velg om dere vil gjøre selve dyrkingen inne eller ute.

2 Aktiviteten:

- Barna fyller hver sin melkekartong med jord. Pass på at det er 1-2 cm igjen på toppen. Vann godt, så jorden er fuktig.
- Del ut frø til barna. I hver kartong legger barna 10-12 gulrotfrø. Strø et tynt lag jord over og trykk lett til, så det blir god kontakt mellom frø og jord. Vann lett på toppen.
- La barna merke pottene med eget navn og navn på plantesorten.
- Sett kartongene på et brett, og sett brettet på et varmt og lunt sted. Frøene trenger ikke lys for å spire.

2 Aktiviteten – fortsatt:

- Husk å vanne. Hold jorden fuktig, men ikke klissvåt. Da kan frøene råtne.
- Når frøene starter å spire, flytter dere dem til et kaldere, lyst sted.
- Spirer alle frøene blir det for trangt til at gulrøttene kan vokse seg store. Behold de 5-6 frøene som spirer best og fjern resten.
- Etter hvert som plantene blir større bør de pottes om, så plantene får nok plass til å vokse. Når det blir varmere i været kan dere velge å sette gulrøttene ut. Klipp da av bunnen på melkekartongen, og sett den direkte ned i en jordfleck eller i en stor potte.
- La barna være med å høste gulrøttene når planten er fullvoksen, og bruk dem i måltider eller som snacks.

TIPS OG VIDEREFØRING

- Se filmen om gulrotens vei fra jord til bord, og svar på spørsmålene i fellesskap. Du finner videoen her: <https://frajordtilbord.skolefrukt.no/gulrot>
- De eldste barna kan få ansvaret selv for å vanne, gjødsle og passe på plantene sine. De yngre barna kan få litt mer hjelp med dette.
- Ha en plan for hva dere skal gjøre med plantene hvis de skal vokse over sommerferien. Kan plantene stå ute litt? Kan noen ta dem med hjem? Eller skal dere dyrke planter som vokser fort og kan høstes før sommerferien?
- Evaluer dyrkeprosjektet. Hva har dere gjort, hva har dere lært og hva var lurt, som dere tar med dere til neste gang?

FLEIP ELLER FAKTA:

- Vi kan ikke dyrke noe i Norge fordi det er for kaldt (**fleip**)
- Man kan dyrke chiliplanter i Norge (**fakta**)
- Planter trenger ikke vann for å vokse (**fleip**)
- Før i tiden hadde vi høstferie fordi vi skulle ha tid til å høste inn poteter og grønnsaker (**fakta**)
- Man kan dyrke lilla, hvite og røde gulrøtter i Norge (**fakta**)
- Hvis vi putter restene av en stangselleri i vann vokser den ut på nytt (**fakta**)
- Man kan putte en gammel tyggis i jord og dyrke ny tyggis (**fleip**)
- Det meste av kornet vi dyrker i Norge brukes til å mate dyrene med (**fakta**)
- Planter trenger lys og varme for å vokse (**fakta**)
- Kyrne spiser planter for å vokse (**fakta**)

Tips til gjennomføring

Les opp ett og ett utsagn. Barna viser om de tror det er **fleip** eller **fakta** ved å gjøre bevegelser. For eksempel å strekke armene i været hvis de tror det er fleip og sette seg på huk hvis de tror det er fakta.

Du kan gjøre quizen mer aktiv ved å merke opp to områder, et fleipområde og et faktaområde, og be barna bevege seg fra den ene til den andre siden avhengig om de tror det er fleip eller fakta.

Kanskje la barna lage sine egne fleip eller fakta-spørsmål?